

Таран О. В.

доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем
протидії злочинності Національної
академії внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0003-4752-9924

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2023.3-4/144-152>

УДК 343.13

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Досліджено правове регулювання початку досудового розслідування під час дії правового режиму воєнного стану та визначено особливості його застосування. Здійснено розмежування понять «воєнний стан» і «військовий час», що передбачені у різних нормативних актах. Розкрито підстави та обсяг застосування загального порядку щодо початку досудового розслідування, передбаченого ст. 214 КПК України та спеціального порядку щодо початку досудового розслідування, передбаченого п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України в умовах воєнного стану. Зазначено про вимоги до постанови про початок досудового розслідування.

Метою статті є системне опрацювання правового регулювання початку досудового розслідування, що включає загальну норму – ст. 214 КПК України, спеціальну – ст. 615 КПК України, а також пов'язані норми КПК України, інших нормативних актів та формулювання висновків про особливості правозастосування.

Особливістю нормативного регулювання та правозастосування щодо початку досудового розслідування в умовах воєнного стану є необхідність виконання вимог, передбачених ст. 214 КПК України та п. 1.ч.1 ст. 615 КПК України. Поняття «воєнний стан» і «воєнний час» відрізняються за нормативним визначенням, не обов'язково збігаються за строком дії. Спеціальний порядок початку досудового розслідування передбачений за існування обставин, які стали причиною його застосування, а саме: дія правового режиму воєнного стану, обставини, що перебувають у причинному зв'язку з ним і унеможливають технічний доступ уповноваженої особи до ЄРДР. Постанова про початок досудового розслідування та прядок її винесення мають відповідати вимогам ст. 110, ст. 214, п. 1.ч.1 ст. 615 КПК України.

За результатами дослідження сформульовано та обґрунтовано висновки щодо особливостей початку досудового розслідування в умовах воєнного стану, серед яких одночасне застосування загального і спеціального порядку КПК України щодо початку досудового розслідування; необхідність зазначення у постанові про початок досудового розслідування підстав застосування п. 1. ч. 1 ст. 615 КПК України; надання заявнику копії постанови про початок досудового розслідування, вказівка про право заявника отримати витяг з ЄРДР після відновлення доступу до ЄРДР і внесення до нього відомостей про кримінальне правопорушення; оскарження у порядку ст. 303 КПК України бездіяльності слідчого, дізнавача, прокурора, яка полягає у невнесенні постанови про початок досудового розслідування.

Ключові слова: початок досудового розслідування, нормативне регулювання, воєнний стан, Єдиний реєстр досудових розслідувань, постанова, витяг з ЄРДР.

Постановка проблеми. Захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожен, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура¹ (ст. 3 КПК України), як завдання кримінального провадження, передбачає необхідність забезпечення сталої, ефективної діяльності уповноважених суб'єктів, що здійснюють свої повноваження відповідно до вимог закону, який має своєчасно реагувати на зміни і потреби, що зумовлені різними чинниками та обставинами, зокрема і надзвичайними.

Факт та наслідки військової агресії проти України вплинули на всі сфери життєдіяльності громадян і держави, не виняток і кримінальна процесуальна діяльність, яка не може бути загалом припинена або здійснюватися всупереч вимогам законодавства навіть в умовах воєнного стану.

Зміни², що були внесені до КПК України під час дії правового режиму воєнного стану враховують зміну обстановки та забезпечують нормативну основу діяльності суб'єктів кримінального провадження.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Питання кримінального процесуального законодавства

та кримінальної процесуальної діяльності в умовах воєнного стану досліджували І. Гловюк, В. Загородній, А. Запотоцький, О. Капліна, О. Лазукова, Т. Лоскутов, В. Новожилова, М. Погорецький, І. Рогатюк, О. Старенький, Г. Тетерятник, Т. Фоміна, С. Чернявський та ін.

Метою статті є системне опрацювання правового регулювання початку досудового розслідування, що включає загальну норму – ст. 214 КПК України, спеціальну – ст. 615 КПК України, а також пов'язані норми КПК України, інших нормативних актів та формулювання висновків про особливості правозастосування.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Зважаючи обсяг статті, а також на те, що проблемні питання початкового етапу досудового розслідування були предметом наукових досліджень³, розглянемо у статті лише проблемні питання **нормативного регулювання початку досудового розслідування в умовах воєнного стану.**

Слід зазначити, що зміни і доповнення, що були внесені до КПК України у період дії правового режиму воєнного стану стосуються різних положень та інститутів кримінального процесуального права, зокрема спеціального правового регулювання набув режим кримінального провадження в умовах воєнного стану. Ст. 615 КПК України «Особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану» регулює особливості здійснення досудового розслідування і судового розгляду в умовах дії відповідного правового режиму шляхом визначення окремих повноважень органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді, суду, які відрізняються від звичайного обсягу і порядку вико-

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> дата звернення 28.11.2023.

² Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Закон України від 14.04.2022 № 2201-IX <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>> дата звернення 28.11.2023.

³ П. П. Андрушко, Встановлення відсутності події кримінального правопорушення як підстав закриття кримінального провадження (Окремі кримінально-правові та кримінально-процесуальні аспекти) Частина II (2014) 8 (158) *Вісник прокуратури* 66–80; М. А. Погорецький, Початок досудового розслідування: окремі проблемні питання (2015) 1 *Вісник кримінального судочинства* 93–103.

нання повноважень цими суб'єктами в умовах мирного часу.

Визначений особливий порядок правового регулювання характеризується таким: 1) діє у певний проміжок часу – правовий режим воєнного стану; 2) не може бути застосований у мирний час або у період дії інших особливих правових станів (наприклад, надзвичайного); 3) регулює тільки деякі особливості діяльності визначених суб'єктів, що пов'язано із неможливістю виконання ними повноважень в умовах воєнного стану.

Спеціальне правове регулювання, серед іншого, визначає особливості початку досудового розслідування в умовах воєнного стану.

Необхідність такого регулювання зумовлена об'єктивною можливістю (ризиками) виникнення і існування обставин, які унеможливають або суттєво обмежують виконання повноважень дізнавача, слідчого, прокурора в умовах воєнного стану, відновлення звичайного порядку роботи не залежить від волі та можливостей зазначених суб'єктів, а може відбутися тільки після припинення впливу цих обставин.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України, у разі введення воєнного стану та якщо:

1) відсутня технічна можливість доступу до Єдиного реєстру досудових розслідувань – рішення про початок досудового розслідування приймає дізнавач, слідчий, прокурор, про що виноситься відповідна постанова, яка повинна містити відомості, передбачені частиною п'ятою статті 214 цього Кодексу. У невідкладних випадках до винесення дізнавачем, слідчим, прокурором постанови про початок досудового розслідування може бути проведений огляд місця події (постанова приймається невідкладно після завершення огляду).

Відомості, що підлягають внесенню до Єдиного реєстру досудових розслідувань, вносяться до нього за першої можливості¹.

Отже, законодавець визначає необхідність одночасного існування двох умов, за яких можливий відступ від деяких вимог загального порядку початку досудового розслідування, а саме:

1) запровадження правового режиму воєнного стану. Тут потрібно зауважити, що у контекстному вжитку поширені поняття та конструкції, пов'язані із поточною ситуацією, серед них – «воєнний стан», «воєнний час», «в умовах воєнного стану» та ін. Незважаючи на певну подібність, вони мають самостійне значення.

Закон України «Про оборону України» містить формулювання «воєнний стан» і «воєнний час». Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень². Поняття «воєнний стан» визначено також у Законі України «Про правовий режим воєнного стану»³ і воно дещо відрізняється від аналогічного у Законі України «Про оборону», проте не у частині умов введення воєнного стану.

Поняття воєнного часу в законодавстві не розкривається, але використовується

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> дата звернення 28.11.2023.

² Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>> дата звернення 28.11.2023.

³ Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.06.2015 № 389-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>> дата звернення 28.11.2023.

ся у контексті визначення інших понять в Законі України «Про оборону України», зокрема особливий період, а також у ст. 4, де зазначено, що з моменту оголошення стану війни чи фактичного початку воєнних дій настає воєнний час, який закінчується у день і час припинення стану війни. Тобто, настання воєнного часу пов'язується із фактичним початком війни або її оголошенням, що не обов'язково може збігатися із запровадженням особливого правового режиму воєнного стану. Законодавством визначено порядок введення та скасування правового режиму воєнного стану¹. Отже, воєнний час по суті є об'єктивною реальністю (обстановкою, що склалася внаслідок початку військових дій та/або оголошення війни), а запровадження воєнного стану є рішенням уповноваженого суб'єкта, що приймається та погоджується в установленому порядку та формі. Може не збігатися за часом також закінчення воєнного часу і воєнного стану. Так, воєнний час закінчується у день і час припинення стану війни (ст. 4 Закону України «Про оборону України»), воєнний стан може бути припинено після закінчення строку, на який його було введено та скасовано указом Президента України до закінчення строку, на який було введено воєнний стан, та за умови усунення загрози нападу чи небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності (ст. 7 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»). Зважаючи на визначення поняття воєнного стану, а саме те, що воєнний стан вводиться у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, тобто не обов'язково акту агресії, а й у випадку загрози нападу, воєнний стан може запроваджуватися до початку і діяти певний час після закінчення військових дій.

Значення правильного розуміння і використання згаданих понять полягає і у тому, що нормативні акти, до яких було внесено зміни у зв'язку із введен-

ням воєнного стану можуть застосовуватися у відповідній частині тільки під час дії правового режиму воєнного стану та певний час після його припинення, про що окремо зазначається;

2) відсутність технічної можливості доступу до ЄРДР.

Зважаючи на зміст правового регулювання початку досудового розслідування в умовах воєнного стану та його загальний порядок, йдеться про такі особливості:

1) форма процесуального рішення – постанова про початок досудового розслідування, винесення якої визначає момент початку досудового розслідування (застосування загального порядку початку досудового розслідування, передбаченого ст. 214 КПК України (у мирний час) не забороняє і не передбачає винесення постанови про початок досудового розслідування, тобто фактично це можливо, що також відповідає ч. 3 ст. 110 КПК України, згідно з якою рішення слідчого, дізнавача, прокурора приймається у формі постанови. Постанова виноситься у випадках, передбачених КПК України, а також коли слідчий, дізнавач, прокурор визнає це за необхідне. Проте на практиці такий підхід зазвичай не застосовується. Різниця між постановою про початок досудового розслідування у порядку ст. 110 КПК України (у мирний час) та постановою про початок досудового розслідування у порядку п. 1 ч. 1. ст. 615 КПК України полягає у їх доказовому значенні. Так, у звичайному порядку законодавець моментом початку досудового розслідування визначає внесення відомостей до ЄРДР, у спеціальному – винесення постанови про початок досудового розслідування);

2) до постанови про початок досудового розслідування у порядку п. 1 ч. 1. ст. 615 КПК України застосовні вимоги, визначені у ч. 5 ст. 214 КПК України, тобто вона має містити: дату надходження заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення або виявлення з іншого джерела

¹ Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.06.2015 № 389-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>> дата звернення 28.11.2023.

обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення; прізвище, ім'я, по батькові (найменування) потерпілого або заявника; інше джерело, з якого виявлені обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення; короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, наведених потерпілим, заявником чи виявлених з іншого джерела; попередня правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; прізвище, ім'я, по батькові та посада службової особи, слідчого, прокурора, який виніс постанову та/або розпочав досудове розслідування; інші обставини, передбачені положенням про ЄРДР (ця інформація переважно створюється вже внаслідок певних процесуальних дій у кримінальному провадженні і безпосередньо не пов'язана саме з початком досудового розслідування, тому у постанові на момент її винесення не зазначається у зв'язку з її фактичною відсутністю).

3) обов'язок внесення відомостей до ЄРДР за першої можливості, після відновлення доступу до ЄРДР не визначає момент початку досудового розслідування, а забезпечує можливість збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку, узагальнення даних, про кримінальне провадження, які використовуються для формування звітності, а також надання інформації про відомості, внесені до ЄРДР, що відповідає його призначенню. Після внесення відомостей до ЄРДР виконуються дії, що зумовлені його функціонуванням, а саме автоматична фіксація дати внесення інформації та присвоєння номеру кримінальному провадженню. Крім того, з'являється можливість надання витягу з ЄРДР у визначеній формі.

З огляду на структуру та предмет правового регулювання ст. 214 КПК України, початок досудового розслідування включає пов'язані послідовні дії і рішення:

1) одержання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або самостійне виявлення слідчим, дізнавачем, прокурором з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення (підстава для початку досудового розслідування); 2) обов'язок слідчого, прокурора, іншої службової особи, уповноваженої на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення; 3) обов'язок слідчого, дізнавача, прокурора невідкладно, але не пізніше 24 годин внести відповідні відомості до ЄРДР; 4) обов'язок слідчого, дізнавача, прокурора розпочати досудове розслідування; 5) обов'язок слідчого, дізнавача, прокурора через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань; 6) визначення керівником органу досудового розслідування слідчого, який здійснюватиме досудове розслідування, керівником органу дізнання – дізнавача.

П. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України не визначає особливий, відмінний від загального, порядок початку досудового розслідування під час дії воєнного стану та за відсутності технічного доступу до ЄРДР, а тільки його частину щодо способу оформлення процесуального рішення. Тому відповідні вимоги ст. 214 КПК України, крім дій, які на певний момент часу неможливі, підлягають виконанню під час застосування цієї норми. Це також узгоджується з ч. 3 ст. 7 КПК України, де зазначено, що зміст та форма кримінального провадження в умовах воєнного стану повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, зазначеним у частині першій цієї статті, з урахуванням особливостей здійснення кримінального провадження, визначених розділом IX-1 цього Кодексу¹.

Звертає увагу, що п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України передбачає, що дізнавач,

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> дата звернення 28.11.2023.

слідчий, прокурор приймає рішення про початок досудового розслідування, а ст. 214 КПК України передбачає обов'язок внесення відомостей до ЄРДР проте лише за наявності обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, тобто після певної оцінки змісту повідомлення, що по суті є основою рішення. Крім того, п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України не визначено строк протягом якого слідчий, дізнавач, прокурор приймає рішення про початок досудового розслідування і виносить відповідну постанову, а у ч. 1 ст. 214 КПК України такий строк зазначено (слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР (ч. 1 ст. 214 КПК України).

З огляду на те, що п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України містить посилання лише на ч. 5 ст. 214 КПК України, у правозастосуванні можливе неоднакове розуміння зазначених положень, зокрема не поширення вимог ст. 214 КПК України щодо невідкладного, але не пізніше 24 годин строку для винесення постанови у порядку п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України.

Утім, про обов'язок винесення постанови про початок досудового розслідування у порядку п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України невідкладно але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, вказує початок речення п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України: «відсутня технічна можливість доступу до ЄРДР...», тобто передбачено, що заяву, повідомлення, вже подано, зареєстровано і констатовано, що у них містяться відомості, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопору-

шення, у іншому випадку, тобто, якщо такі відомості відсутні, відповідні заяви і повідомлення розглядаються у інший спосіб.

Що стосується обов'язку надання витягу з ЄРДР заявнику через 24 години з моменту внесення відомостей до ЄРДР, у зв'язку з неможливістю надання такого витягу у встановленій формі, дізнавач, слідчий, прокурор повинні вжити заходів для вручення копії постанови про початок досудового розслідування заявнику, що можна вважати виконанням вимог щодо надання йому інформації про кримінальне провадження. Проте після відновлення доступу до ЄРДР та внесення до нього відомостей про кримінальне правопорушення, заявник не позбавляється права отримати відповідний витяг за встановленою формою, про що його також потрібно повідомити.

У спеціальній нормі не розкрито поняття «відсутність технічної можливості доступу до ЄРДР», тобто не конкретизовано, йдеться про будь-які причини неможливості доступу (не працює ЄРДР, особа не може здійснити доступ тощо) або вони мають бути зумовлені умовами воєнного стану.

Зважаючи на загальну побудову та підхід до визначення можливості застосування положень розділу IX-1 КПК України, вважаємо, що відсутність технічної можливості доступу до ЄРДР має бути пов'язана із впливом умов воєнного стану (наприклад, військовими діями або обставинами з ним пов'язаними: вибухи, пожежі, пошкодження, руйнування мереж внаслідок військових дій тощо) та визначати причину неможливості доступу до ЄРДР, про що потрібно зазначити у постанові про початок досудового розслідування. Такі обставини мають бути зумовлені об'єктивними, незалежними від волі уповноваженого суб'єкта обставинами і перешкодами, усунути які він не має можливості, вони повинні об'єктивно існувати (не бути уявними, надуманими); бути реальними у певний проміжок часу (на момент застосування спеціальної

норми); уповноваженим суб'єктом ці обставини не могли бути передбачені та запобігти їм неможливо, уповноважений суб'єкт на певний момент часу не може здійснювати свої повноваження.

Застосування спеціальної норми не можна вважати правомірним, якщо уповноважений суб'єкт посилається винятково на дію правового режиму воєнного стану, як єдину підставу для застосування спеціальної норми. Також це стосується випадків, коли уповноважений суб'єкт з різних причин, не зумовлених впливом умов воєнного стану, вважає доцільним застосування спеціальної норми і відсутні підтвердження неможливості застосування загальної норми.

Вважаємо також, що ці положення є прийнятними і до інших випадків застосування ст. 615 КПК України, де містяться формулювання «у разі об'єктивної неможливості», «наявності об'єктивних обставин, що унеможливають» залежно від контексту.

Зазначення у постанові про початок досудового розслідування інформації про обставини, що унеможливають внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, має значення для з'ясування правомірності застосування п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України, а для заявника забезпечує розуміння змісту діяльності уповноваженого суб'єкта, зокрема те, що офіційне розслідування розпочато, що також запобігатиме випадкам безпідставного оскарження бездіяльності щодо невнесення відомостей до ЄРДР.

Убачається доцільним зазначення у постанові про право заявника отримати витяг з ЄРДР після відновлення технічної можливості доступу до нього.

Як було зазначено, постанова про початок досудового розслідування відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України має відповідати вимогам ч. 5 ст. 214 КПК України. Крім цього, потрібно виконати вимоги, передбачені ч. 5, 6 ст. 110 КПК України щодо її структури, форми, реквізитів.

Отже, постанова про початок досудового розслідування має включати:

1) вступна частина: місце і час прийняття постанови; прізвище, ім'я, по батькові, посада особи, яка прийняла постанovu;

2) мотивувальна частина: виконання вимог, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України, ч. 5 ст. 214 КПК України. Обставини, що зумовлюють необхідність винесення постанови про початок досудового розслідування у порядку п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України.

3) резолютивна частина: крім положень, визначених у п. 3 ч. 5 ст. 110 КПК України, зазначення про можливість для заявника отримати витяг з ЄРДР після відновлення доступу та відомості про вручення копії постанови про початок досудового розслідування.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України, на досудовому провадженні може бути оскаржена бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення. Оскільки моментом початку досудового розслідування у випадку застосування п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України є винесення постанови про початок досудового розслідування, бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, яка полягає у невнесенні постанови про початок досудового розслідування, якщо відсутня технічна можливість доступу до ЄРДР в умовах воєнного стану, може бути оскаржена у порядку ст. 303 КПК України.

У ч. 1 ст. 304 КПК України визначено строк подання скарги, проте, якщо відсутня можливість виконання процесуальних дій у строки, визначені у ст. 304 КПК України такі процесуальні дії мають бути проведені невідкладно за наявності можливості, але не пізніше ніж через 15 днів після припинення чи скасування воєнного стану (п. 5 ч. 1 ст. 615 КПК України).

У підсумку потрібно підкреслити, що положення ст. 615 КПК України, які містять формулювання про неможливість

вчинення дій та виконання повноважень в умовах воєнного стану, стосуються визначених дій і повноважень, а не діяльності органів досудового розслідування і суду взагалі.

Можливість відновлення загально-го порядку кримінального провадження має переглядатися постійно із урахуванням поточної ситуації.

Висновки. Особливості правового регулювання початку досудового розслідування в умовах воєнного стану діють одночасно зі звичайним порядком початку досудового розслідування і не відмінюють обов'язковості його додержання зокрема у частині, що не регулюється спеціальним порядком та якщо виконання повноважень уповноваженими суб'єктами об'єктивно можливе під час воєнного стану.

Обставини, які унеможливають виконання певних дій в умовах воєнного стану мають бути пов'язані із впливом умов воєнного стану та визначати при-

чину неможливості виконання таких дій. Дія правового режиму воєнного стану, як єдина підстава для застосування п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України, не може бути визнана достатньою.

У постанові про початок досудового розслідування має зазначатися інформація про обставини, що унеможливають внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

Постанова про початок досудового розслідування винесена у порядку п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України має відповідати вимогам ч. 5 ст. 214 КПК України. Крім цього, потрібно виконати вимоги, передбачені ч. 5, 6 ст. 110 КПК України щодо її структури, форми, реквізитів.

Бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора, яка полягає у невинесенні постанови про початок досудового розслідування, якщо відсутня технічна можливість доступу до ЄРДР в умовах воєнного стану, може бути оскаржена у порядку ст. 303 КПК України.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedural Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> data zvernennia 28.11.2023 [in Ukrainian].
2. Pro oboronu Ukrainy [On the defense of Ukraine] Zakon Ukrainy [On the defense of Ukraine: Law of Ukraine] vid 06.12.1991 № 1932-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>> data zvernennia 28.11.2023 [in Ukrainian].
3. Pro pravovyy rezhym voyennoho stanu [On the legal regime of martial law] Zakon Ukrainy [On the legal regime of martial law: Law of Ukraine] vid 12.06.2015 № 389-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>> data zvernennia 28.11.2023 [in Ukrainian].
4. On amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding the improvement of the procedure for carrying out criminal proceedings under martial law [Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo udoskonalennia poriadku zdiisnennia kryminalnoho provadzhennia v umovakh voiennoho stanu] Law of Ukraine dated 04.14.2022 № 2201-IX <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>> data zvernennia 28.11.2023 [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

ARTICLES

5. Andrushko P P, Vstanovlennia vidsutnosti podii kryminalnoho pravoporushennia yak pidstav zakryttia kryminalnoho provadzhennia (Okremi kryminalno-pravovi ta kryminalno-protsesualni aspekty) [Establishing the Absence of a Criminal Offense Event as a Ground for Terminating Criminal Proceedings (Certain Criminal Law and Criminal Procedure Aspects)] Chastyna II (2014) 8(158) *Visnyk prokuratury* 66–80 [in Ukrainian].
6. Pohoretskyi M A, Pochatok dosudovoho rozsliduvannia: okremi problemni pytannia [Commencement of Pre-Trial Investigation: Certain Problematic Issues] (2015) 1 *Visnyk kryminalnoho sudochynstva* 93–103 [in Ukrainian].

Taran O. V.,
Doctor in Law, Professor,
Leading researcher
scientific laboratory for problems
counter crime of the National
Academy of Internal Affairs
ORCID ID: 0000-0003-4752-9924

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2023.3-4/144-152>

NORMATIVE REGULATION OF THE BEGINNING OF A PRE-JUDICIAL INVESTIGATION UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE

Abstract. *The legal regulation of the initiation of a pre-trial investigation during the legal regime of martial law has been studied and the specifics of its application have been determined. The concepts of «martial law» and «military time» stipulated in various normative acts have been demarcated. The grounds and scope of the application of the general procedure regarding the initiation of the pre-trial investigation provided for in Art. 214 of the Criminal Procedure Code of Ukraine and the special order regarding the initiation of a pre-trial investigation provided for in clause 1 part 1 of Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine under martial law. The requirements for the resolution on the initiation of a pre-trial investigation are specified.*

The purpose of the article is a systematic elaboration of the legal regulation of the initiation of a pre-trial investigation, which includes the general norm – Art. 214 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, special – Art. 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, as well as related norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine, other normative acts and the formulation of conclusions on the peculiarities of law enforcement.

A feature of regulatory regulation and law enforcement regarding the initiation of a pre-trial investigation under martial law is the need to fulfill the requirements provided for in Art. 214 of the Criminal Procedure Code of Ukraine and clause 1.part.1 of Art. 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. The concepts of «martial law» and «wartime» differ according to the normative definition, and do not necessarily coincide in terms of validity. A special procedure for starting a pre-trial investigation is provided for the existence of circumstances that caused its application, namely: the operation of the legal regime of martial law, circumstances that are causally related to it and make it impossible for an authorized person to have technical access to the Unified register of pre-trial investigations. The resolution on the initiation of a pre-trial investigation and the order of its issuance must meet the requirements of Art. 110, article 214, clause 1.part.1 of article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine.

Based on the results of the research, conclusions were formulated and substantiated regarding the peculiarities of the initiation of pre-trial investigation under martial law conditions, including the simultaneous application of the general and special procedure of the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding the initiation of pre-trial investigation; the need to indicate in the decision on the initiation of a pre-trial investigation the grounds for the application of clause 1. Part 1 of Art. 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine; providing the applicant with a copy of the resolution on the initiation of a pre-trial investigation, indicating the applicant's right to receive an extract from the Unified register of pre-trial investigations after restoring access to the Unified register of pre-trial investigations and entering information about a criminal offense into it; appeal in accordance with Art. 303 of the Criminal Procedure Code of Ukraine inaction of the investigator, inquirer, prosecutor, which consists in the failure to issue a resolution on the initiation of a pre-trial investigation.

Key words: *initiation of pre-trial investigation, normative regulation, martial law, Unified register of pre-trial investigations, resolution, excerpt from the Unified register of pre-trial investigations, human rights.*